

Ιστορία της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Το 'παράδειγμα' των Φιλοσοφικών Σχολών

Ενότητα: Διδασκαλία Παιδαγωγικής

Βασίλειος Φούκας
Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

**ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ**

Η διδασκαλία της Παιδαγωγικής στη Φιλοσοφική Σχολή Θεσσαλονίκης

Εισηγητές:

Γιάννης Μπεκηρόπουλος και Χρήστος Σίνης

Σεμινάριο 12ο

Ανάγκη ίδρυσης Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

- Θετικά αποτελέσματα των Βαλκανικών πολέμων (1912-13).
- Θεσσαλονίκη → Επίκεντρο πολιτικών εξελίξεων.
- Έδρα προσωρινής κυβέρνησης (1916-17).

Η Θεσσαλονίκη υπήρξε πεδίο πρόσφορο για ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες σε ζητήματα κοινωνικά, εκπαιδευτικά, ιδεολογικά και πολιτιστικά.

Αποκορύφωμα πρωτοβουλιών → ίδρυση πανεπιστημίου στη Θεσσαλονίκη

- Πλεονάζων φοιτητικός πληθυσμός.
- Δημιουργία νέου ανθρώπινου δυναμικού.
- Κάλυψη αυξημένων επιστημονικών και πνευματικών αναγκών.

37^η συνεδρίαση της Δ' Συντακτικής Εθνοσυνέλευσης (24 Μαρτίου 1924)

«Ιδιαιτέρως θα φρονίσωμεν δια την εκπαιδευτικήν οργάνωσιν των βορείων του κράτου επαρχιών, ενισχύωντες το διδακτικόν προσωπικόν και ιδρύοντες τα κατάλληλα προπάντων σχολεία, ετι δε και δεύτερον Πανεπιστήμιον εν Θεσσαλονίκη, περιλαμβάνον και τας πρακτικάς επιστήμας και μέλλον να λειτουργήση βαθμιαίως. Του Πανεπιστημίου τούτου η καλή οργάνωσις και τας Νέας Χώρας θα ωφελήση και την επιστημονικήν παρ' ημίν δράσιν θα προαγάγη, συντελούσα εμμέσως εις την βελτίωσιν και του εν' Αθήναις Πανεπιστημίου».

«Το νομοσχέδιον περί οργανισμού Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης συμφωνεί εντελώς προς τας νεωτέρας αντιλήψεις. Διαφέρει δε ο οργανισμός αυτός από του υπάρχοντος οργανισμού του εδώ Πανεπιστημίου, διότι υπάρχει μεγαλυτέρα ειδίκευσις επι τας σπουδάς, υπάρχει μεγαλυτέρα ευρύτης των διδασκομένων μαθημάτων...».

Ιδρυτικός νόμος 3341

Υπουργός παιδείας και εισηγητής του ιδρυτικού νόμου → Ι. Λυμπερόπουλος

- Ίδρυση άρτιου και πλήρους Α.Ε.Ι.

- Καλλιέργεια θεωρητικών και πρακτικών επιστημών →

Ανύψωση υλικών και πνευματικών δυνάμεων.

Ιδρυτικός νόμος 3341

- 14 Ιουνίου 1925 → λειτουργία πέντε σχολών (Θεολογική, Φιλοσοφική, Νομικών και Οικονομικών επιστημών, Φυσικομαθηματικών επιστημών, Ιατρική).

Αρχικά προβλήματα

- Πολιτικές ανατροπές που προκάλεσαν τα στρατιωτικά πραξικοπήματα.
- Σύντομης διάρκειας δικτατορία του στρατηγού Θ. Παγκάλου (Ιούνιος 1925).
- Σύντομης διάρκειας δικτατορία του στρατηγού Γ. Κονδύλη (Αύγουστος 1926.)

Το πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης πέρασε υπο την κηδεμονία της πρόσφατα ιδρυμένης ακαδημίας Αθηνών (Ν.Δ 12^{ης} Ιουνίου 1926). Έναρξη ακαδημαϊκό έτος 1926-1927.

Οι πρώτοι καθηγητές

- Ορκωμοσία των πρώτων πέντε καθηγητών στις 9 Αυγούστου (Γεώργιος Χατζιδάκις, Γεώργιο Γρατσιάτο, Ιωάννη Παπαδόπουλο και Χαρίτωνα Χαριτωνίδης).
- Μετά την αντικατάσταση της ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας → ορισμός δέκα καθηγητών (Παντελή Κοντογιάννης της ελληνικής ιστορίας των νεότερων χρόνων, Γιάννης Αποστολάκης της νεότερης ελληνικής Φιλολογίας, Μανόλης Τριανταφυλλίδης της Γλωσσολογίας, Χαράλαμπος Θεοδωρίδης της Φιλοσοφίας) και δυο έκτακτοι σε αυτοτελείς έδρες (Αντώνιος Σιγάλας της παπυρολογίας και παλαιογραφίας και ο Μιχαήλ Λάσκαρις της Ιστορίας των λαών της χερσονήσου του Αίμου).

Κοσμήτορες της Φιλοσοφικής Σχολής

Χρονική περίοδος	Κοσμήτορας
1926-27 πρώτη περίοδος	Γεώργιος Χατζιδάκις
Β' περίοδος έως (14/12/1926)	Χρήστος Τσουντας
12/03/1927	Γεώργιος Σωτηριάδης
1927-1928	Γεώργιος Σωτηριάδης
1928-1929	Χαρίτων Χαριτωνίδης
1929-1930	Γεώργιος Γρατσιάτος
1930-1931	Νικόλαος Παπαδάκις
1931-1932	Στίλπων Κυριακίδης
1932-1933	Κωνσταντίνος Ρωμαίος

Χρονική Περίοδος	Κοσμήτορας
1933-1934	Γιάννης Αποστολάκης Ευστράτιος Πελεκίδης
1934-1935	Ιωάννης Βογιατζίδης
1935-1936	Ευστράτιος Πελεκίδης
1936-1937	Δημήτριος Ευαγγελίδης
1937-1938	Ιωάννης Βογιατζίδης
1938-1939	Χαρίτων Χαριτωνίδης
1939-1940	Στίλπων Κυριακίδης
1940-1941	Ευστράτιος Πελεκίδης
1941-1942	Στίλπων Κυριακίδης
1942-1943	Ιωάννης Παππασταύρου
1943-1944	Αντώνιος Σιγάλας
1944-1945	Μιχαήλ Λάσκαρις
1945-1946	Ιωάννης Σταματάκος

Χρονική Περίοδος	Κοσμήτορας	Χρονική Περίοδος	Κοσμήτορας
1946-1947	Κων/νος Βουρβέρης	1956-1957	Στίλπων Κυριακίδης
1947-1948	Ανδρέας Ξυγγόπουλος	1957-1958	Νικόλαος Ανδριώτης
1948-1449	Νικόλαος Ανδριώτης	1958-1959	Αγαπητός Τσοπανάκης
1949-1950	Ιωάννης Κακριδής	1959-1960	Απόστολος Βακαλόπουλος
1950-1951	Στίλπων Κυριακίδης	1960-1961	Στυλιανός Καψωμένος
1951-1952	Στυλιανός Καψωμένος	1961-1962	Λίνος Πολίτης
1952-1953	Λίνος Πολίτης	1962-1963	Βασίλειος Τατάκης
1953-1954	Χαράλαμπος Γιερός	1963-1964	Γεώργιος Μπακαλάκης
1954-1955	Εμμανουήλ Κριαράς	1964-1965	Μιχαήλ Σακελλαρίου
1955-1956	Ιωάννης Κακριδής	1965-1966	Κων/νος Γρόλλιος

Χρονική Περίοδος	Κοσμήτορας	Χρονική Περίοδος	Κοσμήτορας
1965-1966	Μανούσος Μανούσακας	1978-1979	Δημήτριος Μαρωνίτης
1966-1967	Κων/νος Γρόλλιος	1979-1980	Εύδοξος-Παναγιώτης Τσολάκης
1967-1968	Ιωάννης Καραγιαννόπουλος	1980-1981	Αναστάσιος Μέγας
1968-1969	Εμμανουήλ Ανδρόνικος	1981-1982	Αύγουστος-Κων/νος Μπαγιόνας
1969-1970	Στυλιανός Πελεκανίδης	1982-1983	Κυριάκος Τσαντσάνογλου
1970-1973	Λάμπρος Χουσιάδας	1983-1985	Γεώργιος Χουρμουζιάδης
1973-1974	Νικόλαος Κονομής	1985-1988	Μαρία-Μίκα Χαρίτου-Φατούρου
1974-1975	Γεώργιος Μουρέλος	1988-1991	Δημήτριος Παντερμαλής
1975-1976	Χρύσανθος Χρήστου	1991-1994	Δημήτριος Μαρωνίτης
1976-1977	Γεώργιος Σαββίδης	1994-1997	Γεώργιος Παράσογλου
1977-1978	Δημήτριος Λυπουρλής	1997-2000	Παναγιώτης Ξωχέλλης

Χρονική Περίοδος	Κοσμήτορας
2000-2003	Αικατερίνη Δούκα-Καμπίτογλου
2003-2006	Γεώργιος Γούναρης
2006-2010	Φοίβος-Βασίλειος Γκικόπουλος
2010-	Μιλτιάδης Παπανικολάου

Από την ίδρυση της Φιλοσοφικής Σχολής μέχρι το 1982 η θητεία του κοσμήτορα ήταν μονοετής. Από το 1983 και μετά, με την εφαρμογή του νόμου 1268/82, η θητεία του κοσμήτορα έγινε τριετούς διάρκειας.

Καθηγητές Φιλοσοφικής Σχολής (Τομέας Φιλοσοφίας)

- Χαράλαμπος Θεοδωρίδης → καθηγητής ιστορίας της Φιλοσοφίας. ΓΕΝΑΡΧΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
- Ιωάννης Ν. Θεοδωρακόπουλος → υφηγητής και καθηγητής 1933.
- Γιάννης Ιμβριώτης → υφηγητής και καθηγητής Συστημ. Φιλοσοφίας.
- Κων/νος Σπετσιέρης → Διευθυντής Παιδαγωγικής Ακαδημίας 1948.
- Χαράλαμπος Γιερός → Καθηγητής Φιλοσοφίας το 1948
- Βασίλειος Τατάκης → Καθηγητής ιστορίας της Φιλοσοφίας(1958-1967).

Δημήτριος Ζ. Ανδριόπουλος (1929)

- Τακτικός καθηγητής της Ιστορίας της Φιλοσοφίας (1985).
- Σπουδές σε Αθήνα, Εδιμβούργο, Νέα Υόρκη και δίδαξε στα πανεπιστήμια της Νέας Υόρκης, του Μιζούρι, του Αντελφάι και της Κύπρου.
- Υπηρέτησε στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ως σύμβουλος για μια επταετία.
- Φιλοσοφικό περιοδικό Philosophical Inquiry στη Θεσσαλονίκη απ' το 1978.
- Συνταξιοδοτήθηκε το 1996.

Αύγουστος Μπαγιόνας (1931)

- Φιλοσοφικές σπουδές στην Ελλάδα, Γαλλία, Μ.Βρετανία.
- Έκτακτος καθηγητής της Ιστορίας της Φιλοσοφίας (1972).
- Σημαντικότερη μελέτη του την περίοδο αυτή : *«Η ιστορικότητα της συνείδησης στη φιλοσοφία του γαλλικού Διαφωτισμού (1974)»*.
- Το 1986 αφήνει τη Φιλοσοφική Θεσσαλονίκης για να συνεχίσει τη σταδιοδρομία του σε άλλα ελληνικά πανεπιστήμια.

Γεώργιος Μουρέλος (1912-1994)

- Λαμπρές σπουδές στο Παρίσι.
- Τακτικός καθηγητής της Φιλοσοφίας (1966).
- Σημαντική συμβολή στη μελέτη της νεοελληνικής ζωγραφικής και γλυπτικής.
- Αξιόλογο λογοτεχνικό έργο.
- Σε αυτόν οφείλεται σε μεγάλο βαθμό η σημερινή μορφή και η σύνθεση του τομέα Φιλοσοφίας.
- Συνταξιοτοτήθηκε το 1979.

Καθηγητές Φιλοσοφικής Σχολής (Τομέας Παιδαγωγικής)

Ανδρέας Νουάρος-Μιχαηλίδης

- Σμύρνη 1922.
- Πτυχίο ελληνικής-αγγλικής φιλολογίας(1961) στη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών.
- Ομότιμος καθηγητής στο πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης.
- Μετεκπαίδευση στο πανεπιστήμιο Ιντιάνα.
- Διδάκτωρ (1952).
- Μαθήματα κοινωνικών επιστημών στο πανεπιστήμιο Harvard.
- Έκτακτος καθηγητής (1965) και τακτικός (1969) καθηγητής στην α΄ τακτική έδρα της Παιδαγωγικής στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
- Έφερε και πάλι στο προσκήνιο τα παιδαγωγικά μαθήματα.

Παναγιώτης Ξωχέλλης

- Επικουρικός καθηγητής Α΄τακτικής έδρας της παιδαγωγικής το 1975.
- Καθηγητής Β΄τακτικής έδρας της παιδαγωγική το 1979.
- Επιμελητής, υφηγητής και καθηγητής στο πανεπιστήμιο του Μονάχου.
- Εισαγωγή καινοτομιών → επικέντρωση στην παιδαγωγική απαλλάσσοντάς την από τα ψυχολογικά στοιχεία.
- Οργάνωση (του πρώτου στην Ελλάδα) μεταπτυχιακού κύκλου παιδαγωγικών σπουδών 1975-1976 και η τυπική λειτουργία τοποθετείται στο έτος 1977-1978.

Νίκος Τερζής

- 1979-1980 πρόσληψη Ν. Τερζή (διδάκτωρ πανεπιστημίου Χαϊδελβέργης).
- Απόφοιτος Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.
- Αρχικά ως ειδικός επιστήμονας.
- Εντεταλμένος υφηγητής(,1982) ανέλαβε το πρόγραμμα σπουδών το οποίο εμπλουτίστηκε με νέα γνωστικά αντικείμενα (κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, συγκριτική παιδαγωγική, ιστορία της παιδαγωγικής και θέματα εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης).
- Κοινωνιολογία, Ψυχολογία, Φιλοσοφία.

Αλέξανδρος Δελμούζος

- Άμφισσα 1880.
- Το 1908 διορίστηκε Διευθυντής στο Παρθεναγωγείο του Βόλου.
- Ιδρυτής του εκπαιδευτικού ομίλου (1917).
- Το 1923 ανέλαβε τη διεύθυνση του Μαρασλείου Διδασκαλείου.
- Εννιά χρόνια διετέλεσε καθηγητής της παιδαγωγικής στη φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης [1929-1934 και 1936-1938].
- Παιδαγωγική Ακαδημία Αθήνα 1924.
- «Μεγάλη σημασία της Φιλοσοφικής Θεσσαλονίκης (οι απόφοιτοι συνδέονται με τη μέση εκπαίδευση)».
- Πλήρωση της έδρας της παιδαγωγικής ύστερα από πρόταση των καθηγητών Αποστολάκη και Πελεκίδη (αποδέχτηκε την πρόταση και λόγω της επικείμενης ίδρυσης του Πειραματικού σχολείου).
- Πολιτικές συνθήκες (υπουργός Θ.Τουρκοβασίλης, Μεταξική δικτατορία Παναγή Τσαλδάρη → τροχοπέδη στη δραστηριότητα του στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Συμπεράσματα

Μετά την προσάρτηση της Θεσσαλονίκης το 1912 στο ελληνικό κράτος, το αμέσως επόμενο σημαντικό γεγονός είναι η ίδρυση του Πανεπιστημίου(1926).

Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με τους νεοπροσληφθέντες καθηγητές και τις καινοτομίες(πρώτος κύκλος μεταπτυχιακών σπουδών) που εισήγαγαν λόγω της επιρροής τους από τις σπουδές τους κυρίως στο εξωτερικό, συνέβαλαν στην ανάπτυξη του τμήματος φιλοσοφίας και κυρίως της παιδαγωγικής η οποία μέχρι τότε βρισκόταν στο περιθώριο.

→ Νέα ώθηση στις παιδαγωγικές σπουδές και στη διδασκαλία των μαθημάτων παιδαγωγικής.

Βιβλιογραφία

- Α.Π.Θ., 2000. *Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: Τα πρώτα 75 χρόνια*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Χασιώτης, Ι. και Αραβαντινός, Δ. (επιμ.), 2002. Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης στην αυγή του Νέου Αιώνα. Διαχρονική Πορεία εβδομήντα πέντε χρόνων. Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ.
- Φούκας, Β., 2010. *Η Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: Σπουδές, σπουδαστές και σπουδάστριες κατά την περίοδο του μεσοπολέμου (1926-1940)*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Φλωρεντία Αντωνίου
Θεσσαλονίκη, χειμερινό εξάμηνο 2013- 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

